

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Iduan.

Varsova, 20 p:n 1933.

Légation de Finlande

Varsovassa, 20 p:nä tammik.1933.

N:o 44 - 15.

LÉGATION DE FINLANDE		
5 175 kae.		33
24/1.33		
EV. A.		AGRA
5	C14	

Herra M i n i s t e r i ,

Minulla on täten kunnia lähettää Teille,
Herra M i n i s t e r i , raporttini n:o 3
viitenä kappaleena:

Hallituksen vaihdos

Rumaniassa. siv. 1-3.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i ,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

W. J. Linn

Herra Ulkoasiainministeri A. V. HACKZELL,
H e l s i n k i .

Bukarestissa

Salainen.

~~VARSOVA~~

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 5.1.

Varsova ssa 20 p:nä tammi kuuta 19 33.

ULKOINEN VIESTI		
5/25	24/2-33	33
5	C14	

Asia: Hallituksen vaihdos

Rumaniassa.

Kun Rumaniassa äskettäin tapahtuneesta hallituksen vaihdoksesta näyttää suomalaisissa lehdissä kulkevan mitä erilaisimpia tietoja ja huhuja, katson olevan syytä lyhyesti selostaa asiaa.

Noin pari viikkoa sitten liikkui Bukarestissa huhuja, että MANIU'n hallituksen tarkoituksena olisi erottaa toimestaan santarmikunnan päällikkö, kenraali DIMITRESCU ja Bukarestin kaupungin prefekti, eversti MARI-NESCU. Sisäasiainministeriön ja heidän välillään oli ollut erinäisiä virka-asioita koskevia erimielisyyksiä. Kumpikin kysymyksessä olevat henkilöt kuuluvat kuninkaan läheisimpään piiriin. Edellisen poika, jolla on toimi hovissa, on kuninkaan paraimpia ystäviä, ja sanotaan, että hänellä on suuri vaikutusvalta kuninkaaseen. Liikkeellä olevien huhujen johdosta lähetti eversti MARI-NESCU alaisilleen kiertokirjeen, jossa hän sanoi, että eroja koskevat tiedot ovat väärä, ja ettei hallitus voi erottaa kenraali DIMITRESCU'a ja häntä, koska kumpikin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

on kuninkaan nimittämä.

Vastaukseksi tähän esitti sisäasiainministeri MIHALACHE kuninkaalle, että molemmat henkilöt heti erotettaisiin. Kuningas kieltäytyi täyttämästä tätä pyyntöä. Hallitus tekeytyi silloin solidaariseksi MIHALACHE'n kanssa ja jätti erohakemuksensa. Ulkoasiainministeri TITULESCU, joka konfliktin syntyessä oleskeli ulkomaalla, saapui Bukarestiin ja yritti välittää hallituksen ja kuninkaan välillä. Välitysyrietykset eivät kuitenkaan onnistuneet, sillä kumpikin puoli pysyi taipumattomana. Seurauksena oli hallituksen ero.

Kuningas jätti hallituksen muodostamisen kansallisen talonpoikaispuolueen toisen tunnetun johtajan, VAIDA VOEVOD'in tehtäväksi. MANIU oli itse kehottanut kuningatasta ottamaan hallituksen kansallisesta talonpoikaispuolueesta, jolla on valtava enemmistö nykyisessä edustajakamarissa, joten ei puolueessa ole syntynyt minkäänlaista hajaannusta uuden hallituksen muodostamisen kautta. Uuden hallituksen jäsenistä ovat pää- ja sisäasiainministeriä lukuunottamatta muut samoja kuin edellisessäkin hallituksessa. Hallituksen kokoonpano on seuraava:

Pääministeri Al. VAIDA VOEVOD

Sisäasiainministeri G.G. MIRONESCU

Ulkoasiainministeri N. TITULESCU

Oikeusministeri Mihai POPOVICI

Bessarabian ministeri Pan HALIPPA

Valtiovarainministeri Virgil MADGEARU

Maatalous- ja valtion tilusten ministeri

Voicu NITESCU

Bukovinan ministeri T. SAUCIUC SAVEANU

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri E.MIRTO

Kauppa- ja teollisuusministeri I. LUGOSIANU

Sosiaaliministeri D. R. IOANITESCU.

Hallituksen kokoonpanokin jo osaltaan näyttää, ettei konflikti ollut niin syvälle käypä kuin eräissä ulkomaisissa lehdissä on kerrottu. Täysin tuulesta temmattuja ovat myöskin kertomukset siitä, että kuninkaan rakastajatar, rouva LUPESCU olisi aiheuttanut MANIU'n hallituksen eron^{1/}. Poliitikka ja rakkaus ovat Rumaniasa usein niin läheisesti kietoutuneita toisiinsa, että molempia on käsiteltävä samoissa yleistä tilannetta koskevissa raporteissa, mutta tällä kertaa ei siihen lie-
ne mitään aihetta.

V. J. Tanner

1/ Kun eräissä Helsinginkin lehdissä on kerrottu, että rouva LUPESCU asuisi kuninkaallisessa linnassa, voidaan sivumennen mainita, ettei tieto ole oikea. Rouva LUPESCU asuu eräässä Puolan lähetystön vieressä olevassa yksityistalossa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 2.

Ministeriön puolesta.

Varsova, 25/3 1933 -

Légation de Finlande Varsova, 25 p:nä maalisk. 1933.

N: 225/85.

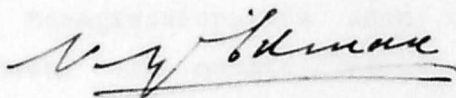
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19 178 fol.		33
28/3. 33	2	
5	C14	

Herra Ministeri,

Minulla on täten kunnia lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini n:o 2 vii-
tenä kappaleena:

Rumania ja venäläinen
nonagressiosopimus siv.1-2.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.



Herra Ulkoasiainministeri A. V. HACKZELL,
Helsinki.

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2.

Varsova ssa 25 p:nä maaliskuuta 1933.

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		33
19/3.33	19/3.33	
5	C14	

Asia: Rumania ja venäläinen
nonagressiosopimus.

Pientä Ententeä koskevaa uutta sopimusta rati-
fioitaessa piti pääministeri VAIDA VOEVOD Rumanian edusta-
jakamarissa puheen, josta lainaan seuraavan kohdan, joka sa-
malla antaa eloisan kuvan asiain käsittelystä Bukarestin
parlamentissa.

"Hyvät herrat, minun on tehtävä Teille tunnus-
tus. Ministeri TITULESCU'lla ja minulla on ollut erilainen
käsitys siitä, mitä olisi tehtävä, miten meneteltävä. Hänen
ajatuksensa ovat olleet puhtaat, ja puhtaat ovat olleet mi-
nunkin ajatukseni /innokkaita kättentaputuksia/. Tänään tun-
nustan itseni voitetuksi, sillä ministeri TITULESCU'n luoma
perusta antaa meille paremman nonagressiopaktin kuin olisi
ollut se, joka minun tarkoitukseni oli solmia /jatkuvia kät-
tentaputuksia/ Minä toivon, hyvät herrat, että ministe-
ri TITULESCU jatkaa toimintaansa nyt alkamallaan uralla...
Jumala auttakoon häntä ! Eteenpäin ! Voittoon ! Kunniaan ! Kan-
sojen väliseen rauhaan ! / Valtavia suosion osotuksia TITU-
LESCU'lle, joka syleilee pääministeriä /.

Niinkuin tunnettu, on VAIDA VOEVOD ollut se ,
joka innokkaimmin on kannattanut nonagressiopaktin solmimis-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

T a v a l l i n e n .

ta Venäjän kanssa. Hänhän oli pari kuukautta sitten valmis allekirjoittamaan sen TITULESCU'un kukistaessa hänet. VAIDA VOEVOD'in lausunnosta ilmenee, että Venäjän kanssa tehtävän sopimuksen kannattajat ovat nyttemminkin lopullisesti luopuneet tästä ajatuksesta.

V. J. Tanner

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/4.

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 3.

Ministeri Idman.

Bukaresti 1/5 1933.

Légation de Finlande

Varsovassa, 4 p:nä toukok. 1933.

N:o 331-131.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
28/5.33	129 lae.	33
8/5.33		
5	C14	

Herra Ministeri,

Minulla on täten kunnia lähettää Teille, Herra Ministeri, ministeri Idmanin Rumanian lähettämä raportti n:o 3 viitenä kapaleena:

Keskustelu ministeri TITULESCON kanssa. /Rauhansopimusten tarkistus/ siv.1-3.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

V.a. Asainhoitaja: *C. Lind*

Herra Ulkoasiainministeri A. V. HACKZELL,
Helsinki.

Salainen.

BUKARESTI SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 3.

Bukarestissa 1 p:nä touko kuuta 19 33.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
28/199 he.		D. 10 33
5/5.33	5	LIT.
		ACIA
5	C14	

Asia: Keskustelu ministeri TITULESCO:n kanssa. /Rauhansopimusten tarkistus/.

Ministeri TITULESCO palasi Bukarestiin tuloni jälkeisenä päivänä, joten minulla on ollut tilaisuus keskustella hänen kanssaan Rumaniaa nykyään kiinnostavasta rauhansopimusten tarkistusta koskevasta suunnitelmasta. TITULESCO on, niinkuin tunnettu, oleskellut useita viikkoja Parisissa ja Lontoossa Pienen Ententen yhteisenä edustajana. Rumanialaisille tavallisella avomielisyydellä hän kertoi minulle erittäin mielenkiintoisia tietoja MUSSOLINIn suunnitelmasta. Niinkuin jo ennen olen Ministeriölle arvelunani lausunut, kiinnosti MacDONALDia etupäässä Danzigin käytävää koskeva kysymys, kun sitävastoin MUSSOLINI teki ehdotuksen Pienen Ententen maita koskevasta tarkistuksesta.

TITULESCO vakuutti minulle -- hän sanoi saaneensa tiedot Ranskan ulkoasiainministeriltä -- että MUSSOLINIn ehdotus olisi ollut seuraava.

Tshekkoslovakia luovuttaisi Unkarille Karpaatti-Venäjän ja osan Slovakiaa, samoinkuin Bratislavan /Pressburg/ kaupungin.

Jugoslavia menettäisi Banaatin maakunnan.

Rumania menettäisi osan Siebenbürgeniä. TITULESCO:n ilmoituksen mukaan olisi kysymys alueesta, jossa asuu noin 400,000 unkarilaista ja 1,500,000 rumaniaalaista. Missä määrin hänen mainit-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta lähettiläille ja sotilasviranomaisille.

semansa tilastolliset tiedot ovat oikeat, on seikka, jota en voi arvostella. Luultavaa on, että tässä tapauksessa on olemassa eroavaisuuksia italialaisten /- unkarilaisten/ ja rumaniaalaisten tietojen välillä.

Saamieni tietojen arkaluontoisuuteen nähden pyydän, että niitä käsitellään aivan luottamuksellisina.

TITULESCO kertoi edelleen, että Italian Pienen Ententen maissa olevat lähetystöt ovat vakuuttaneet, ettei ole suunniteltu aluemuutoksia niiden asemamaissa. Niin on esim. Bukarestissa vakuutettu, etteivät tarkistussuunnitelmat koske Rumaniaa. Belgradissa on tehty samanlainen ilmoitus Jugoslavian suhteen. Prahassa luultavasti samoin.

TITULESCO selosti minulle syitä, joita hän oli esittänyt Parisissa ja Lontoossa Rooman ehdotusta vastaan. Sen toteuttamisyritys tietäisi sotaa, koska ei ole ajateltavissa, että nyt kysymyksessä olevat valtiot vapaaehtoisesti suostuisivat alueuuvutuksiin Unkarin eduksi. Pieni Entente ei luovuta, vakuutti hän, tuumaakaan maistaan. Keskustelun kuluessa kertoi hän minulle m.m. uhanneensa Parisia sillä, että Pieni Entente hätätilassa tulee lähenemään Saksaa, jonka kanssa sen valtioilla ei ole mitään konflikteja. Jos näiden maiden alueellista koskemattomuutta uhataan, antavat ne suostumuksensa Itävallan liittämiseen Saksaan. Miten aikoo Ranska siinä tapauksessa estää sen? Italialle ei myöskään ole hauska saada Saksa naapurikseen, koska tämä silloin uhkaa Adriatikia, jossa Italia tahtoo soittaa ensimmäistä viulua. "Sanoin luonnollisesti ranskalaisille", lisäsi hän, "etteivät Pienen Ententen nykyiset ulkoasiainministerit koskaan tekisi tätä, mutta sen tekevät muut".

En malttanut olla huomauttamatta, että Tshekkoslovakia kyllä viimeiseen asti koettaa vastustaa A n s c h l u s s i a .

"Kuka Teille sen on sanonut?"

"BENEŠ itse ja jokainen tshekkiläinen, jonka olen tavannut."

"Se oli aikaisemmin, mutta nyt on mieliala Prahassa toinen."

On tunnustettava, että TITULESCON Anschlussia koskeva ajatus on taktillisesti yhtä onnistunut kuin rohkeakin. Niinkauan kuin Pienen Ententen valtiot ovat valmiita sotavoimin, niinkuin BENEŠ on minulle vakuuttanut, estämään sen, voidaan sitä koskevat ehdotukset ottaa Parisissa suhteellisesti rauhallisesti. MUSSOLINI olisi myöskin kaikkea muuta kuin tyytyväinen saadessaan Saksan naapurikseen.

Mikäli ulkoasiainministeriön pääsihteeri FILALITY kertoi minulle, olisi Ranskan ulkoasiainministeri TITULESCON Parisiin saapessa ollut epävarmalla kannalla, miten suhtautua MacDONALDin ja MUSSOLINIn tarkistusehdotuksiin.

Englannin tšekäläinen lähettiläs PALAIRET on sanonut minulle, että Saksassa nykyään vallassa oleva systeemi juutalaisvainoineen on kylmentänyt Englannin Saksaa kohtaan tuntemia sympatioja. "Saksalla on taito", sanoi hän, "aina toimia omia poliittisia etujaan vastaan." Italian ministeri SOLA on samalla kannalla. HITLERin juutalaisia vastaan käymä taistelu on epäviisasta. Osaksi se todellakin herättää paheksumista. Osaksi sitä käytetään keinona katkeruuden lietsomiseksi Saksaa vastaan.

K. G. Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *F.*

OSASTO: *C14.*

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 4.

Ministeri Idman.

Varsova 15/5 1933.

Légation de Finlande Varsovassa, 15 päivänä toukokuuta 1933.

N:o 368-145.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
29/5.33	33
5	C14

Herra M i n i s t e r i ,

Minulla on täten kunnia lähettää Teille,
Herra M i n i s t e r i , raporttini n:o 4 kuu-
tena kappaleena:

Taloudellisia tietoja

Rumaniasta siv.1-3.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i ,
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

V. J. Linn

Herra Ulkoasiainministeri A.V. HACKZELL,
H e l s i n k i .

BUCARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 4.

Varsova ssa 15 p:nä touko kuuta 1933.

ULKOASIAIN...	
29/129 he.	33
28/5.33	
5	C14

Asia: Taloudellisia tietoja Rumiasta.

Rumaniaa koskevan varsinaisen kaupallisen kertomuksen laatiminen viime vuodelta tuottaa vaikeuksia sen vuoksi, että se on laadittava ilman tilastollisia tietoja. Tilastolliset tiedot valmistuvat Rumiassa vasta useita vuosia jälkeenpäin. Kertomukseni on laadittu Bucarestin pääkonsulaatista ja Galatz'in konsulaatista lähetettyjen samoin kuin Rumiassa ollessani itse hankkimieni tietojen perustalla.

Rumanian taloudellinen tilanne on vuoden 1932 aikana ollut vaikea. Tämä johtuu ennen kaikkea yleismaailmallisesta maatalouspulasta.

Maan tärkeimmät vientitavarat ovat vilja ja maissi. Galatz'in konsulaatista saamieni tietojen mukaan on vuoden 1931 kuluessa Tonavan satamien kautta viety viljaa 844,763 tonnia. Viime vuonna oli vienti ainoastaan 160,237 tonnia. Vähennys on siis ollut varsin huomattava. Sitä vastoin on maissin vienti v. 1932 ollut tuntuvasti suurempi kuin edellisenä vuonna. V. 1931 vietiin Rumiasta 392,153 tonnia maissia. Viime vuoden vienti oli 942,890 tonnia.

Paitsi maataloustuotteita, viedään Rumiasta vuo-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen ja erikseen mainituille
keskusjärjestöille.

1. Suomen Suunnittelias O/y.
2. " " Vientiyhdistys
3. Keskeisrajoitustarkastus:

sittain suuret määrät petroleumia. Saamieni tietojen mukaan on petroleuminkin viennissä huomattavissa enennystä vuoteen 1931 verraten. Parisissa petroleumia tuottavien maiden välillä solmittu sopimus on tehnyt tälle teollisuudelle mahdolliseksi työskennellä suhteellisesti siedettävissä olosuhteissa.

Rumanian kolmas tärkeä vientitavara on puu. Puutavarain vienti tapahtuu melkein yksinomaan Tonavan satamien kautta, joten Galatz'in konsulaatin lähettämät tiedot antavat jotenkin tarkan kuvan viedyn puun määrästä. Vuonna 1931 vietiin maasta 682,011 m³ kuusipuuta ja 2,602 tonnia tammea. Viime vuoden kuluessa olivat vastaavat tiedot 660,630 m³ kuusipuuta ja 574 tonnia tammea. Venäjän ankarasta kilpailusta huolimatta ei vienti ole vuoden 1932 kuluessa paljonkaan vähentynyt.

Muut Rumanian teollisuudet ovat työskennelleet erittäin vaikeissa olosuhteissa. Myöskin ainoastaan kotimaista tarvetta varten työskentelevien tehtaiden on täytynyt vähentää tuotantoaan ja työvoimaansa.

Viime vuoden kuluessa voimaanpantu ankara tuonnin säännöstely on luonnollisesti ollut omiaan tuntuvasti vähentämään tavaroiden ostoa ulkomaalta. Suomesta Rumaniaan tuotujen säännöstelyn alaisten tavaroiden joukossa ovat kalossit, jotka ovat melkein ainoa tavaralaji, mitä Rumania ostaa Suomesta. Valuutan osto ja myynti on keskitetty valtiopankkiin. Ulkomaalta tuotujen tavaroiden ostoon tarvittavia valuuttoja voidaan pyytää valtiopankilta vasta kolme kuukautta tavaroiden maahan tuonnin jälkeen. Tämä määräys herätti alussa suurta levottomuutta sekä viejien että tuojien keskuudessa, mutta valtiopankki on toistaiseksi voinut tyydyttää valuutan tarpeen.

Vuonna 1931 tuotiin Rumaniaan yhteensä 504,151 kiloa kalosseja. Suurimmat myyjät olivat Hutchinson/Ranska/, Tretorn/Ruotsi/ ja Bata/Tshekkoslovakia/. Mikäli olen kuullut, ovat suomalaiset kalossit/Nokia/ saavuttaneet hyvän nimen Rumanian markkinoilla.

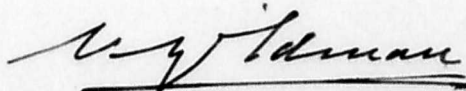
Paitsi kalosseja on mahdollista, että Suomesta tuodaan Rumaniaan jonkun verran selluloosaa, mutta tapahtuu se silloin

saksalaisten välikäsien kautta.

Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää sekä Ministeriön että suomalaisten viejien huomiota siihen, että kontingenttien saamisen ehtona tullaan Rumaniassa vaatimaan, että Suomi ostaa tavaroita Rumiasta. Tähän asti ei Suomi ole ostanut juuri mitään sieltä. Keskustellessani rumaniaalaisten viranomais-
ten kanssa viejiemme asiamiesten jättämistä kontingenttiansomuk-
sista, annettiin minun selvään ymmärtää, että Rumania tulee
vaatimaan vastikekauppaa. Ulkomaalaista valuuttaa on niin vähän,
että kontingentteja voidaan myöntää jollekin maalle ainoas-
taan siinä tapauksessa, että tämäkin ostaa jotain Rumiasta.
Mahdollista on, ettei vielä aivan jyrkästi tulla pitämään kiin-
ni tästä vaatimuksesta, mutta meidän on lähdettävä siitä, että
sijoitamme ostojamme sinne.

Se tavara, jota ehkä sopivimmin voitaisiin tuottaa Ruma-
niasta, on petroleumi. Siellä on ensiluokkaisesti järjestettyjä
liikkeitä, jotka voivat tyydyttää meikäläisten vaatimukset. Pait-
si petroleumia voitaisiin sieltä ehkä myöskin ostaa sokeria.
Rumanialaisilla viineillä tuskin on kovin suurta menekkimah-
dollisuutta Suomessa, jossa on totuttu ostamaan viinit muista
maista.

Paitsi kalosseja voisimme myydä Rumaniassa hienompia pa-
perilajeja, fajanssia ja linoleumia. Separattorien tuonti on
hyvin suuresti vähentynyt, joten on epävarmaa voitaisiinko nii-
tä viedä Suomesta Rumaniaan. Ruotsin vienti on myöskin aivan
vähäinen. Olen myöskin voinut todeta, että siellä on olemas-
sa harrastusta kaupallisten suhteiden alkamiseen suomalaisten
liikkeiden kanssa. Eräät rumanialaiset liikemiehet saapunevat-
kin kesällä Suomeen. Vientimme pysyminen nykyisellään ja sen
edelleen kehittäminen edellyttää kuitenkin, niinkuin jo edellä
olen maininnut, vastavuoroisuutta.



ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA:

Bukarestissa olevan Calcutyan rap. n:o 5.

Ministeri: Pönnä.

Varsova 16/5 1933.

Légation de Finlande

Varsova, 16 p:nä ^{Touko} huhtikuuta 1933.

N:o 372/146.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
30 170/ae		33
19/5.33		
5 C14.		

Herra M i n i s t e r i ,

Minulla on täten kunnia lähettää Teille,
Herra M i n i s t e r i , raporttini n:o 5 vii-
tenä kappaleena:

Keskustelu ulkoasiainministeri
TITULESCO'n kanssa /rauhansopi-
musten tarkistus/ II.siv.1.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i , sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

V. J. J. J. J.

Herra Ulkoasiainministeri A. V. HACKZELL,
H e l s i n k i .

Salainen.

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 5.

Varsova ssa 16 p:nä touko kuuta 19 33.

30 179 ae. 33	
4/5.33	
5 C14	

Asia: Keskustelu ulkoasiainministeri
TITULESCO'n kanssa /rauhansopimus-
ten tarkistus/ II.

Tässä mainitulla otsikolla varustetussa rap-
portissa olen selostanut m. m. TITULESCO'ltä saamiani tie-
toja MUSSOLINI'n Unkarin rajoja koskevasta tarkistusehdotuk-
sesta. Kun havaitsin, ettei esim. Tshekkoslovakian Bukarestis-
sa oleva lähettiläskään näyttänyt olevan selvillä siitä -
itse en myöskään luonnollisesti katsonut olevan syytä sitä
hänelle selostaa- otin asian varovasti puheeksi Englannin
lähettilään PALAIRET'in kanssa. PALAIRET sanoi, että TITULES-
CO oli hänelle kertonut samaa kuin minullekin, ja oli hän
heti sähköttänyt siitä Lontooseen. PALAIRET on myöskin ky-
synyt TITULESCO'ltä tiesikö tämä mistä Ranskan hallitus
oli saanut tietää asiasta. TITULESCO kertoi, että JOUVENEL
oli Pariisiin tullessaan tuonut mukanaan kysymyksessä olevat
tiedot.

Vygodman

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Lähetystöpäälliköt ja sotilasviranomaiset.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 6.

Ministeriön laus.

Varsona 28/11 1983.

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ N:o 1026/359.

Varsova SSA 28 P: NÄMARRAS KUUTA 1933.

VIITTAUS: D. U. M. 19.....

ULKOASIAINMINISTERIÖ		33
58 184 ne.		
1/12.33.	9	112
5	C14.	

.....Ulkoasiainministeriö..... LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetystön
raportti n:o 6/33.

Allekirjoittanut lähettää täten kunnioittaen
ohellisena Ministeriölle kuutena kappaleena raporttinsa
n:o 6 : "Rumanian hallituksen vaihto"siv.1 - 4.

V. J. Linnar

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 6.

Varsova ssa 28 p:nä marraskuuta 19 33.

58 184 hae. 33
1/12.33
5 P 14

Asia: Rumanian hallituksen vaihto.

T.k. 15 päivänä antoi kuningas CAROL eron VAIDA VOEVOD'in johdolla toimineelle kansallisen talonpoikaispuolueen jäsenistä kokoonpanulle hallitukselle. Samalla kertaa nimitti hän vapaamielisen puolueen jäsenistä muodostetun uuden hallituksen. Uusi pääministeri DUCA on vapaamielisen puolueen johtaja, ja on ennen monasti ollut hallituksen jäsenenä. Vuonna 1925 oli hän maansa ulkoministerinä Genevessä, jossa minulla oli samassa ominaisuudessa^{tilaisuus} tutustua häneen. Vapaamielisestä nimestään huolimatta voidaan puoluetta yhtä hyvin kutsua vanhoilliseksi. Entiset vuorotellen vallassa olleet vapaamielinen ja vanhoillinen puolue sulautuivat nimittäin sodan jälkeen voimaanpannun ankaran maa-reformin jälkeen yhdeksi. Kansallinen talonpoikaispuolue voi ehkä paremmalla syyllä vaatia itselleen vapaamielisen puolueen nimeä.

Nyt valtansa menettänyt kansallinen talonpoikaispuolue on yli neljän vuoden ajan yhtä mittaa eri pääministerien johdolla pitänyt valtaa käsissään. Ainoa pääministeri, joka ei suorastaan kuulunut puolueeseen, oli professori JORGA, mutta nojautui hänkin pääasiassa tämän puolueen tukeen, johon useimmat hänen hallituksensa jäsenistä

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

T a v a l l i n e n .

kuuluivat.

Ei vieläkään ole joutunut unohduksiin se suurenmoinen Siebenbürgen'istä käsin Bukarestiin v. 1928 järjestetty talonpoikaismarssi, joka lopulta pakoitti vapaamielisen BRATIANU'n hallituksen jättämään paikkansa uusille miehille. V. 1928 muodostettu MANIU'n hallitus oli etupäässä kokoonpantu entisistä Unkarin kansalaisista, Siebenbürgen'in miehistä, jotka olivat nousseet kapinaan - talonpoikaismarssi oli itse asiassa sitä - vallassa olijoita vastaan näiden väärinkäytösten, lahjusten oton y. m. vuoksi. Tuskin on koskaan missään maassa suuremmilla toiveilla otettu vastaan uutta hallitusta kuin silloin Rumaniassa. Yleinen innostus oli vallannut yksinpä Bukarestissa olevat ulkomaalaiset diplomaatitkin, niin että hekin kilvan kehuivat minulle uusia miehiä. Kaikkialla kuuli ainoastaan hyvää uudesta hallituksesta, jonka toivottiin, ja myöskin uskottiin, voivan saattaa rehellisyyttä maan mädänneeseen hallintoon ja järjestystä kurjassa tilassa oleviin raha-asioihin.^{1/} MANIU'n hallitus käsittikin tämän päätehtäväkseen. Nyt eronnut pääministeri VAIDA VOEVOD oli hallituksen sisäministerinä. Muistan hyvin kuinka hän - ensin tarkoin tutkittuaan oliko työhuoneen ovien takana kuuntelijoita - kertoi minulle yrityksistään tehdä lopun virkamiesten epärehellisydestä.

Tehtävä oli kieltämättä vaikea. Valitettavasti se oli myöskin ylivoimainen. Hallitus ei siinä onnistunutkaan. On olemassa paljon niitakin - niiden joukossa on myöskin Bukarestissa olevia lähettäjäitä - jotka väittävät, että sen silloin olisi ollut alotettava omasta keskuudestaan. Kun virkamiesten joskus on täytynyt odottaa kuusikin kuukautta ennen kuin he ovat saaneet palkkansa, ei heiltäkään aina voida odottaa ihanteellista rehellisyyttä.

Kansallinen talonpoikaismarssi saa ainoastaan kiit -
1/ DUCA oli ollut hallituksen sisäministerinä.

tää kuninkaan vastenmielisyyttä vapaamielistä puoluetta kohtaan siitä, että se näinkin kauvan on voinut pysyä hallituksessa. Vapaamielisten johtomiehet olivat nimittäin vallassa silloin kun Rumaniasta rakastajattarensa kanssa Pariisiin lähtenyt kruununprinssi oli pakoitettu luopumaan oikeuksistaan kruunuun poikansa hyväksi, joka oli syntynyt jonkun aikaa isän maasta lähdön jälkeen. Oli luonnollista, että BRATIANU'jen DUCA'n y.m. etujen mukaista oli koettaa estää kuninkaan takaisin tuloa, koska he saattoivat aavistaa, että hän vastustaisi heidän valtaan palaamistaan. Tähän tuli lisäksi, että CAROL oli ilmiriidassa äitinsä, leskikuningatar MARIA'n rakastajan, ruhtinas STIRBEY'n kanssa, joka oli BRATIANU'n lanko.^{1/}

Mahdollista on, että kansallinen talonpoikaispuolue olisi vieläkin voinut säilyttää asemansa, jos eivät sen johtajat olisi joutuneet ilmiriitaan keskenään. MANIU, puolueen entinen tunnustettu johtaja ja henkilö, jonka rehellisyys lienee epäilysten yläpuolella, oli vetäytynyt syrjään puolueen johdosta. Tähän tulivat lisäksi valtion rahalliset vaikeudet. Eräissä lehdissä on näkynyt tietoja siitä, että Ranska olisi käyttänyt vaikutustaan vapaamielisen puolueen hyväksi. Sekä Puolan ulkoasiainministeriössä samoin kuin Romanian Varsovan lähetystössä ei kuitenkaan olla taipuvaisia uskomaan tätä. Toinen asia on, että kuninkaan päätökseen mahdollisesti on voinut vaikuttaa sekin seikka, että vapaamielisillä on vanhat suhteensa Ranskaan, jotka lainojen haussa voivat aina olla hyödyksi. Kansallinen talonpoikaispuolue on luonnollisesti myöskin kannattanut liittoa Ranskan kanssa, mutta sen jäsenillä ei ole ollut henkilökohtaisia suhteita ranskalaisiin. MANIU ei edes puhu ranskaa, jolla kielellä voi tulla toimeen Bukarestin myymälöissä ja sanomalehtikiikkeissäkin.

1/ STIRBEY muuttikin asumaan Sveitsiin CAROL'in paluun jälkeen.

Uuden hallituksen jäsenet ovat seuraavat.

Pääministeri J. G. DUCA

Ulkoasiainministeri N. TITULESCO

Sisäasiainministeri Jean INCULETZ

Valtiovarainministeri Const. J. C. BRATIANO

Kauppa- ja teollisuusministeri G. TATARESKO

Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri Richard FRANASSOVICI

Oikeusministeri Victor ANTONESCO

Opetusministeri tohtori C. ANGELESCO

Työ- terveys- ja sosialiministeri C. DIMITRIU

Maatalous - ja valtion tilojen ministeri G. CIPAIANO

Puolustusministeri kenraali UICA

Salkuttomat ministerit: Al. LAPEDATO, J. NISTOR ja Paul ANGELESCO

Ilmailuministeri Radou IRIMESCO

Ulkoministeri ja puolustusministeri eivät ole puolue-
miehiä, vaan ovat katsottavat kuninkaan luottamusmiehiksi.

Rumaniassa olevan tavan mukaan määrätään vaalit aina
sen jälkeen kun uusi hallitus on nimitetty, jotta se saa
parlamentin, jonka kanssa se voi työskennellä. Vaalien tulos
antaa säännöllisesti jokaiselle hallitukselle valtavan enem-
mistön. Kun vapaamielisellä puolueella on paljon enemmän hen-
kisiä voimia ja rahavaroja käytettävänä kuin kansallisella
talonpoikaispuolueella, on luultavaa, ettei se helposti päästä
käsistään valtaa, jonka sen on onnistunut uudelleen saada.

Pidättäydyn tällaisissa tapauksissa usein tavallisista
toivomuksista ja ennustuksista, että uusi hallitus tekee lo-
pun rehovista väärinkäytöksistä. Pikemminkin pitänee paik-
kansa vanha totuus: " Plus ça change, plus c'est la même
chose".

